

Partnerskap för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima)

2016/17:FPM25

Utbildningsdepartementet

2016-11-22

Dokumentbeteckning

KOM (2016) 622

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima) som genomförs gemensamt av flera medlemsstater.

Sammanfattning

Det gemensamma programmet Prima passar in i ett institutionellt sammanhang där man på den högsta politiska nivån har framhåvt behovet av att stärka unionens samarbete med länderna i södra Medelhavsområdet på nyckelområdena vattenresurser och livsmedelssystem och relaterade områden.

Prima förankrar regionens viktigaste forsknings- och innovationsutmaningar i bredare socioekonomiska och geopolitiska mål. Syftet är att komplettera liknande institutionella insatser som gjorts på sistone inom andra områden (till exempel det gemensamma programmet Bonus) av unionens politik än forskning och innovation och inkluderar bl.a. vattendiplomati, översyn av den europeiska grannskapspolitiken, hållbara utvecklingsmål, migration och europeisk klimatdiplomati.

Regeringen bedömer att de föreslagna åtgärderna har en bred europeisk ansats med relevans inte bara regionalt och nationellt utan i hela EU. Det europeiska mervärdet går således utöver vad som skapas av de enskilda medlemsstaternas åtgärder för att uppnå syftet med förslaget om Europass. Dessutom lämnas beslut om genomförande och samordning på nationell nivå till medlemsstaterna. Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

1.1 Ärendets bakgrund

Medelhavsområdet kännetecknas vanligen av höga nivåer av vattenstress, med 180 miljoner människor som anses som "vattenfattiga". Därför är det ytterst viktigt att förvaltningen av vattenförsörjnings- och livsmedelssystemen i det här området är hållbar.

Klimatförändringar orsakar allt fler allvarliga vattenbrister i området, vilket får betydande följder för jordbruket. Den största delen av det tillgängliga vattnet används för bevattning. Detta innebär att sådana brister orsakar mindre och oregelbundna skördar, vilket leder till ytterligare belastningar på de naturliga tillgångarna och kapaciteten att ge områdets invånare rent vatten och mat till en rimlig kostnad.

Den ohållbara förvaltningen av vattenförsörjnings- och livsmedelssystem i Medelhavsområdet beror på flera faktorer, bland annat politisk instabilitet, klimatförändringar och den snabbt ökande befolkningen.

Samarbetsinsatserna inom forskning och innovation mellan medlemsstaterna och länder i södra och östra Medelhavsområdet är alltför splittrade (i huvudsak förvaltrade genom bilaterala avtal) för att ha någon betydande effekt.

Initiativet följer strategin för det nya migrationspartnerskapet för förbättrat ekonomiskt samarbete med medlemsstaterna och andra parter. Det visar hur forskningsstrategier kan leda till effektiv samordning genom att man utnyttjar nationella budgetar fullt ut och förenar länder i Medelhavsområdet för att ta itu med långvariga gemensamma problem.

Programmets strategiska mål är att utarbeta de gemensamma innovativa lösningar för vattenförsörjnings- och livsmedelssystem som Medelhavsområdet akut behöver. Forsknings- och innovationsstrategier kommer att kunna utnyttjas till fullo för att ta itu med migrationsutmaningen, i linje med kommissionens meddelande om en ny partnerskapsram med tredjeländer inom den europeiska migrationsagendan (COM(2016) 385).

1.2 Förslagets innehåll

Det gemensamma programmet Prima passar in i ett institutionellt sammanhang där man på den högsta politiska nivån har framhävt behovet av att stärka unionens samarbete med länderna i södra Medelhavsområdet på

Prima förankrar regionens viktigaste forsknings- och innovationsutmaningar i bredare socioekonomiska och geopolitiska mål. Syftet är att komplettera liknande institutionella insatser som gjorts på sistone inom andra områden (till exempel det gemensamma programmet Bonus i Östersjöregionen) av unionens politik än forskning och innovation och inkluderar bl.a. vattendiplomati, översyn av den europeiska grannskapspolitiken, hållbara utvecklingsmål, migration och europeisk klimatdiplomati.

Förslaget är även förenliga med problemformuleringen och omfattar de relaterade forsknings- och innovationsutmaningarna, vilket ska säkerställa samverkan mellan strategier i Europa, Medelhavsområdet och globalt. Prima är i synnerhet förenligt med kommissionens meddelande om en ny partnerskapsram med tredjeländer inom den europeiska migrationsagendan (COM(2016) 385). Meddelandets fokus ligger på att ta itu med de underliggande orsakerna till migration och tvångsförflyttning genom all ”EU-politik för bland annat utbildning, forskning, klimatförändringar, energi, miljö och jordbruk”. I meddelandet förespråkas också nya modeller för utvecklingssamarbete med den privata sektorn, innovativa finansieringsmekanismer och investeringar i små och medelstora företag och hållbara infrastrukturer.

Förslaget går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen. Unionens deltagande i Prima kommer att ske inom gränserna för de befogenheter som anges i EUF-fördraget och kommer bara att underlätta och stödja de deltagande staternas uppfyllande av Primas mål, även ekonomiskt. De deltagande staterna kommer att behöva samarbeta för att bättre samordna, anpassa och integrera de relevanta nationella programmen eller åtgärderna, och i slutändan utveckla en gemensam långsiktig strategisk forskningsagenda

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Ej tillämpligt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

I finansieringsöversikten som läggs fram tillsammans med detta beslut anges de indikativa budgetkonsekvenserna. EU:s bidrag ska vara upp till 200 miljoner euro, inklusive Eftabidraget. Anslaget anges i löpande priser. EU:s bidrag ska göras som en del av genomförandet av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation.

Av EU:s bidrag får högst 5 % användas till administrativa kostnader. Detta motsvarar 10 miljoner euro.

EU:s bidrag kommer att förvaltas av genomförandestrukturen Prima-IS (indirekt förvaltning av EU-medel). Innan förvaltningen delegeras och medlen överförs kommer Prima-IS att undergå en förhandsbedömning i enlighet med de krav som anges i artikel 61 i budgetförordningen, för att bedöma dess kapacitet att genomföra programmet, till exempel att ta emot, anslå och övervaka EU:s ekonomiska bidrag inom ramen för indirekt förvaltning av EU:s budget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen bedömer att de föreslagna åtgärderna har en bred europeisk ansats med relevans inte bara regionalt och nationellt utan i hela EU. Det europeiska mervärdet går således utöver vad som skapas av de enskilda medlemsstaternas åtgärder för att uppnå syftet med förslaget. Dessutom lämnas beslut om genomförande och samordning på nationell nivå till medlemsstaterna.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden till förslaget till Primaprogrammet är artikel 185 i EUF-fördraget. Denna rättsliga grund ger EU rätt att vid genomförandet av det fleråriga ramprogrammet med de berörda medlemsstaternas samtycke vidta åtgärder för deltagande i sådana program för forskning och utveckling som har inletts av flera medlemsstater, inklusive deltagande i de organisationer som har skapats för att genomföra programmen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen menar att förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen. Förslaget stöder och kompletterar medlemsstaternas verksamhet.

Kommissionen anför att Prima är ett gemensamt program som baseras på och består av nationella program som inletts av och åtgärder som genomförs av de deltagande medlemsstaterna och associerade länder, med stöd och deltagande från EU.

Om frågan enbart skulle hanteras på nationell nivå så skulle möjligheterna till samverkan mellan EU:s verktyg och tjänster, både på EU-nivå och på nationell nivå, inte utnyttjas fullt ut.

Kommissionen menar vidare att även om förslaget innebär skapandet av en gemensam nationell kontaktyta för flera verktyg och tjänster gentemot EU-nivån så lämnas beslut om genomförande och samordning på nationell nivå till medlemsstaterna. Kommissionen anser även att insatser på EU-nivå erbjuder den plattform som behövs för att skapa enhetlighet och bättre förståelse av olika system och kvalifikationer i olika länder och bland olika aktörer.

Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag ska behandlas i rådet under Maltas ordförandeskap våren 2017.